

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Obvodní soud pro Prahu 2 rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Velemanem v právní věci žalobce D. F. narozeného zastoupeného Mgr. Josefem Žďárským, advokátem se sídlem v Praze 1, Panské 6, proti žalované České republice – Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v Praze 2, Vyšehradské 16, o zaplacení 582 057 Kč s příslušenstvím t a k t o :

- I Řízení se v části požadující zaplacení částky 60 821,50 Kč zastavuje.
- II Žalovaná je povinna zaplatit žalobci částku 19 356 Kč spolu se zákonným úrokem z prodlení z této částky ve výši 8,05% ročně za dobu od 6. 11. 2016 do zaplacení a spolu se zákonným úrokem z prodlení z částky 60 821,50 Kč ve výši 8,05% ročně za dobu od 6. 11. 2016 do 29. 3. 2017, do 15 dnů od právní moci rozsudku.
- III Žaloba se v žalobním požadavku na zaplacení částky 501 879,50 Kč s úrokem z prodlení zamítá.
- IV Žalovaná je povinna zaplatit žalobci náklady řízení ve výši 30 264 Kč k rukám zástupce žalobce do 15 dnů od právní moci rozsudku.

Odůvodnění:

1. Žalobce se v řízení domáhal náhrady škody a zadostiučinění za nemajetkovou újmu, které mu vznikly nezákonným trestním stíháním vedeným Obvodním soudem pro Prahu 5 pod sp. zn. [REDAKCE]. Škoda v podobě nákladů vynaložených na obhajobu je tvořena částkou 59 895 Kč, škoda, která vznikla žalobci v důsledku propadlé letenky do Londýna je tvořena částkou 22 162 Kč a zadostiučinění za nemajetkovou újmu je vyčísleno částkou 500 000 Kč.
2. Žalovaná ke své obraně uvedla a učinila nesporným, že řízení bylo vůči žalobci zahájeno dne 22. 1. 2015, dne 20. 10. 2015 byl žalobce zproštěn obžaloby podle § 226 písmeno b) trestního řádu, neboť v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem a toto rozhodnutí nabylo právní moci 10. 11. 2015. Žalobce u žalované uplatnil nárok na poskytnutí náhrady škody a zadostiučinění v žalované výši a po podání žaloby žalovaná přiznala žalobci částku 38 659,50 Kč na náhradě nákladů obhajoby a na náhradě za letenku přiznala celou požadovanou částku 22 162 Kč. Jako dostačující formu kompenzace nemajetkové újmy shledala konstatování porušení práva a omluvu. Přiznaná částka nákladů obhajoby zahrnuje odměnu za 13 úkonů právní služby po 1 500 Kč s tím, že u pěti úkonů došlo ke zdvojnásobení odměny podle § 12 odstavec 1 advokátního tarifu, jeden půl úkon právní služby za 750 Kč a 14 režijních paušálů po 300 Kč a DPH ve výši 21 %.
3. Žalobce vzal poté žalobu částečně zpět co do částky přiznané žalovanou ve výši 60 821,50 Kč, neboť mu tuto částku žalovaná dne 29. 3. 2017 přiznala. Žalovaná současně konstatovala vydání nezákonného rozhodnutí a za toto se žalobci omluvila.
4. Podle ust. § 1 zákona č. 82/1998 Sb. (dále jen „zákon“), stát odpovídá za podmínek zákonem stanovených za škodu způsobenou při výkonu státní moci. Podle ust. § 5 písm. a), b) zákona stát odpovídá za podmínek zákonem stanovených za škodu, která byla způsobena rozhodnutím, jež bylo vydáno v občanském soudním řízení, ve správním řízení, v řízení podle soudního řádu správního nebo v řízení trestním, a za škodu, která byla způsobena nesprávným úředním postupem. Podle ust. § 13 odst. 1 stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Nestanoví-li zákon pro provedení úkonu nebo vydání rozhodnutí žádnou lhůtu, považuje se za nesprávný úřední postup rovněž porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě. Podle ust. § 26 zákona, pokud není stanoveno jinak, řídí se právní vztahy upravené v zákoně občanským zákoníkem („o. z.“). Podle § 31a odst. 1 zákona platí, že bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. Podle § 31a, odst. 2 zákona se zadostiučinění poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo. Podle odst. 3 cit. ust. v případech, kdy nemajetková újma vznikla nesprávným úředním postupem podle § 13 odst. 1 věty druhé a třetí nebo § 22 odst. 1 věty druhé a třetí, přihlédne se při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění rovněž ke konkrétním okolnostem případu, zejména k a) celkové délce řízení, b) složitosti řízení, c) jednání poškozeného, kterým přispěl k průtahům v řízení, a k tomu, zda využil dostupných prostředků způsobilých odstranit průtahy v řízení, d) postupu orgánů veřejné moci během řízení a e) významu předmětu řízení pro poškozeného.
5. Dle doktríny i konstantní judikatury je nárok na náhradu škody způsobené zahájením trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsouzením, specifickým případem nároku na náhradu škody nezákonným rozhodnutím. Rozhodnutí o zproštění obžaloby je přitom rozhodnutím, které (byť nikoliv výslovně) „ruší“ účinky zahájeného trestního stíhání, činí rozhodnutí, jímž bylo trestní stíhání zahájeno, ve smyslu zákona „nezákonným“ a zakládá proto

dle soudu nárok na náhradu škody (odškodnění nemajetkové újmy) v právním režimu zákona. Uvedené právo nemá pouze ten, kdo si obvinění zavinil sám a ten, kdo byl obžaloby zproštěn nebo proti němuž bylo trestní stíhání zastaveno jen proto, že není za spáchaný trestný čin trestně odpovědný nebo že mu byla udělena milost nebo že trestný čin byl amnestován. Se sdělením obvinění žalobci je proto třeba s ohledem na způsob skončení trestního stíhání žalobce nakládat v režimu zákona jako s nezákonným rozhodnutím.

6. Jednotlivé žalované nároky posoudil soud následovně:

Náklady obhajoby:

7. Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání žalovaná ocenila jednou polovinou odměny advokáta dle advokátního tarifu, přičemž soud s tímto hodnocením souhlasí, neboť se nejednalo o podání ve věci samé, nýbrž o úkon dle § 11 odstavec 2 písmeno d) odstavec 3 advokátního tarifu, za který náleží odměna pouze ve výši poloviny sazby. Žalovaná dále označila jako neúčelné úkony porady s obhájcem dne [REDAKCE] a [REDAKCE]. K tomu žalobce vysvětlil, že důležitost porady s obhájcem dne [REDAKCE] spočívala v tom, že žalobce byl zadržen ve večerních hodinách předchozího dne, následující den se uskutečnila porada s obhájcem za účasti tlumočnice, v tomto směru byl potřebný delší čas pro poradu, byla proto uskutečněna až následujícího dne v advokátní kanceláři poté, co byl žalobce propuštěn ze zadržení. Další poradu, a to dne [REDAKCE], vysvětluje zástupce žalobce jako důležitou pro to, aby mohla být řádně odůvodněna stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání. Žalobce sám je dosti plachý a neustále vyjadřoval obavy, potřeboval vysvětlovat věci týkající se jeho obvinění a toho, co mu hrozí; věc jako cizí státní občan bral tak, že se obává svého trestního stíhání a následků, mimo jiné z důvodu, že neví, co může očekávat, neboť stále chápe naši zemi jako součást východní Evropy. Úkon poradu s obhájcem dne [REDAKCE] zdůvodnil tak, že se jednalo o úkon, který byl uskutečněn po delší době od předchozích porad, v době kdy bylo rozhodováno městským soudem o stížnosti státní zástupkyně proti vrácení věci k došetření, a to v období po podání obžaloby u Obvodního soudu pro Prahu 5 s tím, že žalobce také nebyl stále v České republice, tudíž provedení tohoto úkonu zcela nekoresponduje s úkony orgánů činných v trestním řízení. Z protokolu o výslechu obviněného ze dne [REDAKCE] soud zjistil, že tento výslech se konal od [REDAKCE] za účasti jak obhájce žalobce tak za účasti tlumočnice Jarmily Bečkové.

8. Podle § 11 odstavec 1 advokátního tarifu mimosmluvní odměna náleží podle písmena b) za první poradu s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení nebo obhajoby, je-li klientovi zástupce nebo obhájce ustanoven soudem. Podle písmene a) platí, že převzetí a příprava zastoupení nebo obhajoby na základě smlouvy o poskytnutí právních služeb v sobě nezahrnuje první poradu s klientem.

9. Z příslušného trestního spisu vyplývá, že žalobce měl obhájce na základě smlouvy, nikoli ustanoveného soudem, tudíž není důvodu, aby nebyla žalobci proplacena první porada s obhájcem přesahující jednu hodinu. Ohledně tohoto úkonu soud žalobci vyhověl.

10. Naproti tomu z odůvodnění stížnosti proti usnesení o zahájení trestního stíhání nacházející se na č. l. 22 až 24 trestního spisu nevyplývá, že by rozsah odůvodnění této stížnosti byl takový, že by si vyžadoval zvláštní poradu s klientem (16. 2.) nad rámec porady první, pročež soud souhlasí se závěrem žalované o neúčelnosti tohoto úkonu.

11. Pokud jde o žalovanou neuznanou účelnost úkonu porady s obhájcem dne [REDAKCE] pak je soud na základě spisu nucen konstatovat, že tomuto úkonu předchází protokol o neveřejném zasedání ze dne [REDAKCE], podle něhož stížnostní Městský soud v Praze zrušil usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5, kterým byla věc vrácena státní zástupkyni k došetření, a uložil mu, aby znovu o věci jednal a rozhodl. Za účelem vysvětlení obsahu tohoto rozhodnutí neshledává ani soud účelnou poradu s klientem, která by měla trvat déle než jednu hodinu.

12. Co se týče úkonu, kterým byla odpověď na žádost policie ohledně skenu pasu obviněného, žalovaná tento úkon neuznala z důvodu, že jej nedohledala v trestním spise, což se ovšem podařilo soudu a tento úkon se nachází na čl. 240 a 241 trestního spisu. Soud v tomto případě nemá důvod neshledat tento úkon účelným, a proto i v tomto případě žalobě vyhověl.

13. Co se týče úkonu ze dne 11. 8. 2015, ani soud tento úkon v příslušném trestním spise nedohledal, tudíž žalobce neprokázal, že byl učiněn, v případě úkonů ze dne 1. 4. 2015 a 19. 10. 2015 se soud ztotožňuje s argumentací žalované, že tyto úkony nelze podřadit pod úkony právní služby dle ustanovení § 11 advokátního tarifu.

14. Zadostiučinění za nemajetkovou újmu

15. Nejvyšší soud ve své judikatuře (kupř. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 30Cdo 2813/2011) dovedl, že kritéria, která pravidelně mohou indikovat rozsah způsobené nemajetkové újmy, jsou v případech zahájení trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem následující:

1) Povaha trestní věci – pod tímto kritériem se má na mysli závažnost trestného činu kladeného osobě poškozené za vinu, neboť ta zpravidla přímo úměrně zvyšuje intenzitu, s jakou osoba poškozená konkrétní trestní řízení proti ní vedené negativně vnímá, to souvisí i s hrozbou trestního postihu (druhem a výší trestu a případného společenského odsouzení, jež se zrcadlí v charakteru veřejného zájmu chráněného trestními předpisy v konkrétním případě, tedy v těch veřejných hodnotách, které jsou chráněny konkrétní skutkovou podstatou obsaženou ve zvláštní části trestního zákoníku).

2) Délka trestního řízení. Toto kritérium zohledňuje zejména to, po jak dlouhou dobu zásah do osobnostních složek jednotlivce v důsledku proti němu vedenému trestnímu řízení trval.

3) Následky způsobené trestním řízením v osobnostní sféře poškozené osoby. Toto kritérium umožňuje zohlednění individuálních následků trestního stíhání v osobnostní sféře poškozené osoby, jež mohou být umocněny či zmírněny v důsledku objektivních skutečností daného případu a formulovaných pod body 1/ a 2/. Vedle toho je třeba podle § 31a odst. 2 zákona při stanovení formy a výše zadostiučinění přihlídnout k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo. Forma a případná výše zadostiučinění nesmí být v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti, tj. její přiznání je nad rámec konstatování porušení práva na místě pouze tehdy, jestliže by se z hlediska obecné slušnosti poškozenému satisfakce skutečně mělo dostat. Bude-li zjištěno, že se poškozený dopustil jednání, pro které byl následně trestně stíhán, nepovede to sice k závěru o tom, že si trestní stíhání zavinil, a tím pádem k absenci odpovědnosti státu za poškozenému trestním stíháním vzniklou újmu, ale půjde o důležitou okolnost pro stanovení formy a případně výše odškodnění.

16. V souzeném případě je soud toho názoru, že nezákonným rozhodnutím, kterým je dle konstantní judikatury usnesení o zahájení trestního stíhání v případě, že nedošlo k pravomocnému odsouzení obviněného, vznikla žalobci nemajetková újma. Každé trestní obvinění zasahuje do běžného života člověka citelným dojmem, zejména tehdy, jedná-li se o obvinění liché. V souzené věci se jednalo o obvinění z trestného činu, za který žalobci hrozil v krajním případě až pětiletý trest.

17. Žalobce formuloval ve svých žalobních tvrzeních újmu, která mu vznikla trestním stíháním tak, že jej traumatizovalo zadržení policií na letišti, při němž byl přes celé letiště veden v poutech, bez informací od tlumočnicka musel čekat několik hodin, policisté se k němu chovali arogantně, musel prosit i o vodu. Asistentka jeho obchodního partnera byla ze zadržení, které viděla, tak vyděšená, že mu již nikdy neodpověděla na jeho pokusy o vysvětlení toho, co se stalo. V [REDAKCE] z důvodu zadržení ztratil veškeré kontakty s obchodními partnery, neboť ti se domnívali, že je zapleten do obchodu s drogami či zbraněmi. V důsledku policejního vyšetřování byl vyřazen z [REDAKCE] komunity v Praze. Stran jeho osoby vládly u jeho známých pomluvy a

domněnky. Jiní známí mu přestali brát telefony. Vzhledem ke svému původu byl ze strany českých známých dotazován, zda má problémy s mafií. Začal kouřit a pít alkohol. Ze stresu byl nepříjemný a rozhádal se kvůli tomu i s vlastní rodinou. Jeho otec mu napsal, že se za něj stydí.

18. Výslechem svědkyně Mgr. J. F. soud zjistil, že žalobce v důsledku trestního stíhání se uzavřel do sebe, ztratil zájem o práci, utlumil tedy pracovní aktivity, byl skleslý, málomluvný, rozhádal se s rodinou, přestal dbát o svůj zevnějšek, začal pít a kouřit ve větší míře než dosud a řešil tak psychické problémy. Psychologa nevyhledal, protože se domníval, že mu nepomůže kvůli jazykové bariéře. Komunita v Praze jej více méně vyřadila ze svého středu v obavě o to, aby si nezahlavala nic s policií, když žalobce je policejně vyšetřován. Nedůvěra rodiny byla umocněna tím, že rodina pořádně nevěděla, o co se vlastně jedná. Útlum pracovních aktivit byl prokázán i výslechem svědka D. P.

19. Trestní řízení bylo zahájeno dne 22. 1. 2015 a pravomocně skončeno 10. 11. 2015, tudíž trvalo necelých 10 měsíců. Žalobce byl stíhán pro přečin podvodu podle § 209 odstavec 1 a odstavec 3 trestního zákoníku, přičemž mu hrozil trest odnětí svobody s horní hranicí pěti let. V řízení bylo prokázáno, že trestní stíhání žalobce zasáhlo negativně do jeho života osobního, rodinného i pracovního, což vede soud k závěru o tom, že konstatování vydání nezákonného rozhodnutí ani omluva nejsou v daném případě dostačující satisfakcí, ale je namíste přistoupit k zadostiučinění v penězích. Při úvahách o tom, jakou výši zadostiučinění lze považovat za přiměřenou, vycházel soud ze tří srovnatelných pravomocných rozhodnutí zdejšího soudu, a to 1) ve věci sp. zn. 22 C 21/2015, kde žalobkyni za majetkovou trestnou činnost hrozil trest odnětí svobody v maximální míře osmi let, obžalovaná byla vazebně stíhána, trestní stíhání trvalo 2 roky, měla malou dceru, trestní stíhání jí frustrovalo, trpěla ztrátou radosti ze života, citelně jí zasáhlo v její nemajetkové sféře, přiznané odškodnění činilo 30 000 Kč. Za 2) ve věci sp. zn. 22 C 255/2015 byla přiznána nemajetková újma ve výši 43 000 Kč, opět se jednalo o majetkovou trestnou činnost, za kterou hrozil trest odnětí svobody s horní hranicí až osmi let, trestní stíhání trvalo 4 roky, obžalovaný byl dvakrát nepravomocně odsouzen a shodně jako v případě 1) trestní stíhání citelně zasáhlo do rodinné sféry, obviněný pocíval újmu z trestního obvinění spočívající ve strachu z odsouzení, frustraci z nedůvodně vedeného trestního řízení projevující se skleslostí, ztrátou radosti ze života, zásah do rodinného života se projevil zhoršením vztahu s manželkou a s otcem. Za 3) ve věci sp. zn. 10 C 92/2012 obviněný obdržel satisfakci ve výši 20 000 Kč za trestní stíhání, v němž hrozilo za trestný čin ublížení na zdraví až osm let odnětí svobody, délka řízení činila 9 měsíců, řízení zasáhlo do profesního a v menší míře do rodinného života.

20. Porovnáním se shora uvedenými případy se soudu jeví jako přiměřené zadostiučinění ve výši 15 000 Kč s ohledem na to, že ve srovnání s případem ad 1) trestní řízení trvalo poloviční dobu, rovněž maximální výše trestní sazby byla výrazně nižší. Následky lze označit jako shodné. Srovnáním s případem ad 2) lze uvést, že ve srovnávaném případě trestní sazba byla také výrazně vyšší, tedy 8 let, trestní stíhání trvalo čtyřnásobně dlouhou dobu a obviněný byl dokonce dvakrát nepravomocně odsouzen. Srovnáním s případem ad 3) je zásah do nemajetkové sféry sice nižší, než v případě nynějšího žalobce, nicméně délka řízení je srovnatelná a oproti žalobci se jedná o trestný čin ublížení na zdraví, který je vnímán rozhodně hůře než trestný čin majetkový jako v případě žalobce, přičemž trest, který hrozil žalobci, byl rovněž výrazně nižší, než v případě ad 3).

21. O nákladech řízení rozhodl soud dle ust. § 142 odst. 2 o. s. ř. podle částečného úspěchu ve věci, resp. podle částečné důvodnosti podané žaloby. Vzhledem k tomu, že žalobce byl, pokud jde o nárok na nemajetkovou újmu, co do základu zcela úspěšný a žalovaná plnila na skutečné škodě v části žalovaného nároku až po podání žaloby, přiznal soud žalobci poměrnou část nákladů řízení, které odpovídají odměně advokáta dle advokátního tarifu, vyhlášky č. 177/1996 Sb. Při určení výše odměny vycházel soud v části požadující náhradu skutečné škody z tarifní hodnoty sporu, v části požadující zadostiučinění za nemajetkovou újmu z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2014 sp. zn. 30 Cdo 3378/2013, podle něhož se odměna vypočte z tarifní

hodnoty podle § 9 odst. 4 písm. a/ advokátního tarifu. V souzeném případě tak tarifní hodnota sporu byla 132 057 Kč (náklady obhajoby a letenka 82 057 Kč + zadostiučinění za nemajetkovou újmu v tarifní hodnotě judikované částkou 50 000 Kč). Úspěch žalobce byl v rozsahu, jako by odpovídal částce 115 178 Kč (zpětvzetí pro chování žalované v částkách 22162 Kč a 38 660 Kč, přiznaná částka 4 356 Kč a plný úspěch v zadostiučinění, tedy v základu nároku, kde se za tarifní hodnotu považuje 50 000 Kč). V řízení před soudem prvního stupně bylo provedeno 5 úkonů právní služby po 6 420 Kč (převzetí a příprava, podání žaloby, účast u dvou jednání soudu, částečné zpětvzetí žaloby), což spolu s pěti paušálními náhradami hotových výdajů po 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu) a náhradou za 21 % daň z přidané hodnoty odpovídá částce 40 656 Kč. Jelikož žalobcův úspěch byl v 87,22 %, ve 12,78 % se jednalo o neúspěch, má právo na 74,44 % uvedených nákladů, tj. 30 264 Kč.

Poučení:

Odvolání proti tomuto rozsudku lze podat k Městskému soudu v Praze prostřednictvím Obvodního soudu pro Prahu 2 do patnácti dnů od jeho doručení.

V Praze dne 21. listopadu 2018

JUDr. Petr Veleman v. r.

soudce